

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/narodowy-dzien-pamieci-zolnier/160385,Otwarcie-wystawy-Ocal-naszego-Tatusia-Listy-dzieci-Zolnierzy-Wykletych-do-Bolesl.html>
05.05.2024, 10:25

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wykłętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Instytut Pamięci Narodowej jest partnerem wystawy prezentującej listy, które dzieci skazanych na śmierć Żołnierzy Wykłętych pisały do Bolesława Bieruta w nadziei na darowanie życia ich ojcom. W uroczystym otwarciu wystawy na dziedzińcu Ministerstwa Sprawiedliwości wziął udział zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma.

WŁADYSŁAW KOBA (1914-1949)

OSIEROCIŁ MARTĘ (8 LAT) I WOJCIECHA (2 LATA)

**KAPITAN WOJSKA POLSKIEGO,
ŻOŁNIERZ ARMII KRAJOWEJ,
CZŁONEK „WOLNOŚĆ
I NIEZAWISŁOŚĆ”, PS. „TOR”**

Już jesienią 1939 r. rozpoczął działalność konspiracyjną. Służył w Obwodzie ZWZ-AK Jarosław. Od 1943 r. był oficerem dywersji Obwodu. Uczestniczył w akcji „Burza”. Od września 1945 r. był kierownikiem Rady Zrzeszenia WiN Przemyśl, a następnie szefem Rejonu Przemyskiego WiN w Okręgu Rzeszowskim. 4 maja 1947 r. został kierownikiem Rzeszowskiego Okręgu WiN. Jego podkomendnym był m.in. Bogusław Nizieński (ur. 1928 r.). Władysław Koba mógł ratować się przed aresztowaniem przez funkcjonariuszy UB i rozpocząć nowe życie na Zachodzie. Nie skorzystał z możliwości wyjazdu. Aresztowany 26 września 1947 r. Torturowany w czasie śledztwa UB, więziony na Zamku Lubomirskich w Rzeszowie, gdzie komunistyczna bezpieka więziła żołnierzy podziemia niepodległościowego. 21 października 1948 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie po pokazowym procesie skazał go na karę śmierci. Zamordowany 31 stycznia 1949 r. na Zamku w Rzeszowie. Jego ciało spoczęło w bezimiennym dole na cmentarzu parafialnym w Zwierzy w Rzeszowie. Wraz z nim pochowano Tadeusza Rza-

...nie mam czasu, a my
...tak opisać ci ostateczność
...mam dopiero 7 lat
...nie umię
...mówi mi się
...nie wiem, czy jest w Rzecz-
...nie wiem, czy się nazywa-
...mamusia mówi, że Pan Przy-
...

...nie jest najpiękniejszą wstążką
...dlatego błagam, by Panie
Prezydencie nie pozwól naszego
Katusia zabijać
...ja z Wojciechem będziemy ci
...wobec ciebie zawsze a Wojciech trochę
...podnoszę głowę, mi kto ocalił
...życie jego Katusia.

Panie Prezydencie błagam
nie odmów prosbie dziecka
Polskiego.

Marta Koba
Przemysł
ul. Basztowa 13.

Wojskowy Sąd...
w Lublinie
Wpłynęło dnia 17. X. 51.
Nr 57. 406951.
Zal. ...

Prezydent
Polskiej
A. Hajnowski

LIST MARTY KOBY
CÓRKI WŁADYSŁAWA KOBY

...nie mam czasu, a my
...tak opisać ci ostateczność
...mam dopiero 7 lat
...nie umię
...mówi mi się
...nie wiem, czy jest w Rzecz-
...nie wiem, czy się nazywa-
...mamusia mówi, że Pan Przy-
...

...nie jest najpiękniejszą wstążką
...dlatego błagam, by Panie
Prezydencie nie pozwól naszego
Katusia zabijać
...ja z Wojciechem będziemy ci
...wobec ciebie zawsze a Wojciech trochę
...podnoszę głowę, mi kto ocalił
...życie jego Katusia.

Panie Prezydencie błagam
nie odmów prosbie dziecka
Polskiego.

Marta Koba
Przemysł
ul. Basztowa 13.

...sia z...
...a z Wojtruse...
...złozni zawsze a...
...drośnie powiem mu kto on...
...yćie jego Jatusia.
Panie Prezydencie błagam
nie odmów prośbie dziecka
Polskiego.
Marta Koba
Przemysł
ul. Basztowa 13.

Fot. archiwum rodziny Koba

Jedynе zachowane zdjęcie Marty Koby z ojcem Władysławem Kobą, zamordowanym na mocy wyroku komunistycznego sądu 31 stycznia 1949 r. Fotografię wykonaną jesienią 1941 r., ze względów bezpieczeństwa, rozdarto na dwie części i każdą z nich przechowywano oddzielnie.

MARIAN PILARSKI (1899-1952)
OSIEROCIŁ: HALINĘ (14 LAT), JANUSZKA (14 LAT) I DANUTĘ (23 LATA)

**INSPEKTOR II
TORATU ZAMOJSKIEGO AK
DANT OBWODU
KIEGO WIN,
R", „MAJOR 134”**

...w armii rozpoczął w 1915 r. w 3 pp. Legionów Polskich.
...rany w czasie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.
...szeregach wojny obronnej 1939 r.; w szeregach Samodzielnej
Grupy Operacyjnej „Polesie” walczył m.in. pod Kockiem. Od
1940 r. służył w szeregach ZWZ-AK. Od 1943 r. komendant
placówki AK w Tyszowcach. Nie ujawnił się po zajęciu
Polski przez Sowiecie. Organizował struktury WIN
w ramach funkcji komendanta Obwodu Zamojskiego,
Inspektora Inspektoratu Zamojskiego.

...8 maja 1946 r. oddział dowodzony przez
... „Urszula” uwolnił ponad 300 więźniów,
... z więzienia w Zamościu.

...ński działał w II Inspektoracie
...stawiony przez bezpiekę 2 kwietnia
...stabilnie torturowany w więzieniu
...słabnie. Skazany na śmierć mógł
...nie odmówił, bo „Polak o łaskę nie
...jego żonę Wierę i starszą córkę
...1952 r. w podziemiach Zamku
...eznanym miejscu. Jego zwłoki
...na cmentarzu przy ul. Unickiej
...powstał w latach 80. Uroczysty
...1970 r. w Radeczniczy.

LIST U

Prac
z mo
daruj
Ma m
aproc
to i
Ke
w
m
u

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN, podczas otwarcia wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

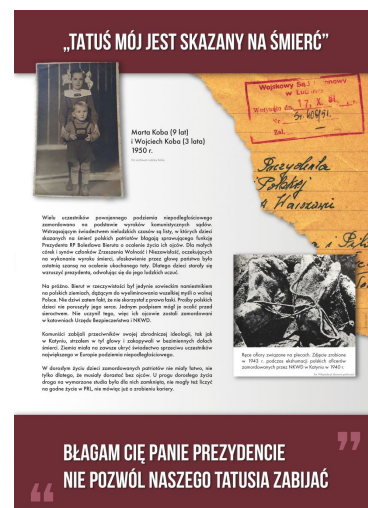
Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Wojciech Koba, syn kpt. Władysława Koby podczas otwarcia wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Marcin Romanowski, podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” - Warszawa, 26 lutego 2022

Agnieszka Wopińska z Archiwum Akt Nowych. Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” – Warszawa, 26 lutego 2022
 Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” – Warszawa, 26 lutego 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)
 Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” – Warszawa, 26 lutego 2022
 Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” – Warszawa, 26 lutego 2022
 Otwarcie wystawy „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” – Warszawa, 26 lutego 2022

– IPN nie szczędzi sił, by odszukać i zidentyfikować szczątki bohaterów. Jednym z odnalezionych jest kpt. Władysław Koba, zamordowany w 1949 r. List jego córki Marty można zobaczyć na jednej z wystawowych plansz – napisał w liście do uczestników wernisażu prezes IPN dr Karol Nawrocki.

***

„Gdybyśmy stracili Ojca, zostalibyśmy zupełni sami na świecie” – pisał w październiku 1950 r. do prezydenta Bolesława Bieruta czternastoletni Jerzy Chmiel, syn członka IV Zarządu WiN. Prosił o ocalenie ojca – Karola – w imieniu swoim i dziewięcioletniego brata Zbigniewa. Matka chłopców nie żyła już od dziewięciu lat. „My i nasza mamusia nie mamy nikogo ktoby nam pomógł” (pisownia oryginalna) – błagała o darowanie życia ukochanemu tacie, oficerowi WiN Tadeuszowi Pleśniakowi, ośmioletnia Haneczka. Takie prośby wysyłało do Bieruta wiele polskich dzieci.

Prezentowane na wystawie, przygotowanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z Instytutem Pamięi Narodowej i Archiwum Akt Nowych, wstrząsające listy są świadectwem nieludzkich czasów. Dzieci skazanych na śmierć polskich patriotów błagały sprawującego funkcję Prezydenta RP Bolesława Bieruta o ocalenie życia ich ojców. Dla małych córek i synów m.in. działaczy Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, oczekujących na wykonanie wyroku śmierci, ułaskawienie przez głowę państwa było ostatnią szansą na ocalenie ukochanego taty. Dlatego starali się wzruszyć prezydenta, odwołując się do jego ludzkich uczuć.

Na próżno. Bierut w rzeczywistości był jedynie sowieckim namiestnikiem na polskich ziemiach, dążącym do wyeliminowania wszelkiej myśli o wolności. Prośby dzieci nie

poruszyły jego serca. Jednym podpisem mógł je ocalić przed sieroctwem. Nie uczynił tego, więc ich ojcowie zostali zamordowani w katowniach Urzędu Bezpieczeństwa i NKWD.

Komuniści zabijali przeciwników swojej zbrodniczej ideologii, tak jak w Katyniu, strzałem w tył głowy i zakopywali w bezimiennych dołach śmierci. Ziemia miała na zawsze ukryć pamięć o uczestnikach antykomunistycznego oporu.

W dorosłym życiu dzieci zamordowanych patriotów nie miały łatwo, nie tylko dlatego, że musiały dorastać bez ojców. „Władza ludowa” pamiętała, że są potomkami tych, którzy ośmielili się sprzeciwić komunizmowi wprowadzanym w Polsce na sowieckich bagnietach. U progu dorosłego życia droga na wymarzone studia była dla nich zamknięta. Nie mogli liczyć na zrobienie kariery. Wielu z nich do dziś nie może nawet pomodlić się na grobie ojca, bo nie wiadomo gdzie spoczywa.

Wystawę „Ocal naszego Tatusia! Listy dzieci Żołnierzy Wyklętych do Bolesława Bieruta” można oglądać od 26 lutego 2022 w galerii plenerowej Ministerstwa Sprawiedliwości przy Alejach Ujazdowskich 11 w Warszawie.

Patronat nad wystawą objęły TVP, TVP Historia oraz portal Dzieje.pl.